

Којим су стилем написани следећи текстови (административним, публицистичким, научним)?

а) Пријављивање за овогодишњу сезону летњих кампова код нас и у свету почело је крајем марта и до сада се, како сазнајемо од организатора у удружењу „Младих истраживача Србије“, пријавило већ 430 младих. Има још око 1.700 слободних места, а пријављивање је отворено до попуне кампова.

б) Неки непрелазни глаголи, одн. нека њихова ужа значења, постајали су и прелазни: горети (ватра гори, непрел.) – горети угаљ, горети свећу (прел.); или су добијали, одн. појачавали формалне ознаке прелазности, тј. стицали различите акузативске додатке који нису објекатске природе; понекад и обратно, неки прелазни глаголи постајали су и непрелазни: прећи ливаду (прел.) – прећи (болест је већ прешла, непрел.), што је далеко ређа појава.

в) Заштитник грађана је независан државни орган који штити права грађана и контролише рад органа државне управе, органа надлежног за правну заштиту имовинских права и интереса Републике Србије, као и других органа и организација, предузећа и установа којима су поверена јавна овлашћења.

Одреди врсту стила којим су написани следећи текстови (научни, књижевноуметнички, новинарски, административни, разговорни стил).

1. Једино што могу сам признати то је да нисам волео школу, и кад сам могао да се извучем да не одем, било је то за мене право уживање. Једанпут ме заболоо зуб, и то ме је одистински заболоо, и образ ми се чак надуо, па ме мајка није пустила у школу. То ми се необично допало, и отада кога год у кући заболи зуб, ја не одем у школу. Заболи оца зуб, ја не одем; заболи мајку зуб, а ја опет не идем. Професори ми, међутим, нису уважили то што ја због туђих зуба не долазим у школу, него ми бележили изостанке, и казнили ме. И тако сам ја, ни крив ни дужан, а због туђих зуба страдао.

2. Настава и други облици образовно-васпитног рада у основној школи остварују се у току два полугодишта.

Прво полугодиште почиње у среду, 1. септембра 2010. године, а завршава се у четвртак, 30. децембра 2010. године.

Друго полугодиште почиње у понедељак, 17. јануара 2011. године, а завршава се у петак, 10. јуна 2011. године, а за ученике осмог разреда у петак, 27. маја 2011. године.

3. – Када излази нова читанка?

– Па, ти не знаш?

– Шта?

– Изашла је!

Напиши једну реченицу о својој школи или одељењу, која ће имати бар десет речи. Реченица треба да буде граматички исправна.

Напиши три граматички исправне реченице о изласцима младих.

1. _____
2. _____
3. _____

Напиши две граматички исправне реченице о свом омиљеном филму.

1. _____
2. _____

Дата реченица припада разговорном, неформалном стилу. Замени неке речи у њој тако да се та реченица може употребити и у званичним, формалним ситуацијама.
Узео сам од ђалета фотоапарат и фотке су успеле супер.

У следећим реченицама налази се пет речи које припадају само неформалном говору. Подвуци те речи.

Јуче сам са кевом ишао на пијацу. Мислио сам да ће бити прави смор, али сам се преварио. Било је више него кул. Тамо сам срео Мику, лика из краја и његовог ортака.

У свакој реченици подвуци реч која припада само неформалном говору:

Јуче сам се супер провела код Сање на рођендану.
Зар ти није досадно да толико дуго циркуаш тај сок?

Волим свог брата, он је права фаца.

Упиши слова ч или ћ тамо где недостају.

Упознао сам _ика Милана из Пирота, који продаје _увене пиротске _илиме.

Упиши слово ч или ћ тамо где недостају.

Је _мена жута поља зрела,
Ре _ни се пли _ак зра _и;
Купина сја сун _ана, врела,
Ту змија кошуљу свла _и.
(Јован Дучић, *Поље*)

У сваком пару речи подвуци ону реч која је исправно написана.

авијон – авион

бојица – боица

идеа – идеја

каиш – кајиш

који – кои

мајица – маица

Заокружи слово испред реченице у којој су све речи исправно написане.

а) Ана ми није рекла да не може да дође!

б) Не показуј прстом на непознату особу!

в) Не прија ми не слано јело!

г) Незнам колико пута нисам донео задатак!

Напиши правилно глаголе додавањем префикса (из-, раз-, од-, под-) на дате глаголе.

Води рачуна о резултатима гласовних промена које се врше при спајању префикса са глаголом.

из- + чепкати = _____

раз- + љутити = _____

од- + делити = _____

раз- + ширити = _____

под- + чинити = _____

Допиши одговарајући облик речи која је дата у загради.

а) Ја вучем, а они не _____ (вући).

Ти можеш, а ја не _____ (моћи).

б) Пожелео сам у _____ (честитка) свом пријатељу да његов тим поново заигра у Првој _____ (лига).

в) На изложби је било много _____ (посетилац). Свим тим _____ (посетилац) сликар се посебно захвалио.

Од имена следећих градова изведи називе њихових становника, као што је започето.

Води рачуна о резултатима гласовних промена које се при том врше.

Београд -јанин = _____

Нови Сад -јанин = _____

Панчево -ац = _____

Пирот -јанац = _____

Од следећих придева изведи именице суфиксом –ост:

млад _____, редак _____, нежан _____.

Напиши одговарајући облик речи из заграда.

Рођена сам у _____ (Рабровица), где је мој отац био учитељ. Али још док сам била беба, пренели су ме у _____ (Бранковина). То је, такође, село у _____ (ваљевски крај), који је пун _____ (шумарци).

Било је и _____ (реке), брзих и лепих. Поред _____ (једна таква река) и ја сам расла. Тамо сам са _____ (дечаци) правила _____ (воденице) од _____ (кукурузовина). Одрасла сам слушајући песме _____ (птице), што ми је касније помогло у _____ (наука), а и за _____ (поезија) је било важно.

Заокружи слово испред реченице у којој је подвучени падежни облик *правилно* употребљен.

- а) Јуче сам био у град да купим нове ципеле.
- б) Нећу бити кући цело поподне.
- в) Деда је за доручак изнео сира, јаја и свежег хлеба.
- г) Сваким даном вежбавам своју рецитацију за наступ.

Заокружи слово испред реченице у којој је подвучени падежни облик *правилно* употребљен.

- а) Писац је своју љубав за природом исказао док је обилазио целу земљу.
- б) На снежној падини или на обали мора осећамо чежњу за детињством.
- в) Дечја склоност за преувеличавањем доживљаја понекад изазове смех.
- г) Радници нису добили плату и то је био разлог за демонстрацијама.

Синтагму која је наведена у загради напиши у одговарајућем падежном облику.

- а) Трудим се да пишем _____ . (читак рукопис)
- б) Имена људи се пишу _____ . (велико слово)
- в) Сви знају да рукују _____ . (нове машине)

Напиши глаголе из заграда у одговарајућем облику.

Ја управо _____ (завршавати) основну школу. За неколико дана _____ (полагати) завршни испит. _____ (волет) да се упишем у гимназију, али не знам да ли ћу успети.

Још пре два месеца _____ (почети) да _____ (учити), али родитељи ми стално понављају: „_____ (вежбати) сваког дана и успећеш!“

Заокружи слово испред реченице у којој је подвучени глаголски облик *правилно* употребљен.

- а) Позвао би те да сам био код куће.
- б) Могли би да одете до игралишта.
- в) Помогао би ти да је знао одговор.
- г) Јавили би ти да смо имали телефон.

Подвуци један облик глагола *требати* који можемо употребити у реченици.

Ти _____ да се потрудиш ако желиш да успеш.
требаш будеш требао треба требаће

Повежи речи из леве колоне с речима из десне колоне тако да добијеш парове синонима. У левој колони једна реч је сувишна.

- 1. хуман а) частан
- 2. честит б) човечан
- 3. опрезан в) досетљив
- 4. стидљив г) предострожан
- 5. довитљив

Међу следећим паровима речи подвуци антонимски пар:

- доћи – долазити
- доћи – стићи
- доћи – отићи

Напиши антониме следећих речи:

горе _____

испод _____

близу _____

Заокружи слово испред примера у којем реч *погодити* значи „разрешити, одгонетнути“.

- а) Погодио ме је тим речима.
- б) Погодио сам га лоптом.
- в) Погодио је значење непознате речи.
- г) Погодио је центар мете.

Поред сваке реченице упиши број који стоји испред одговарајућег значења речи *поштовати*:

1. примењивати; 2. ценити; 3. чувати.

а) Људи поштују успомене кроз сећање на враголије из детињства. _____

б) Поштујем старије људе и уступам им место у аутобусу. _____

в) Потребно је да поштујемо правописна правила кад год пишемо. _____

У Речнику српскога језика наводе се следећа значења за реч *стићи*:

- 1. достићи, сустићи (некога);
- 2. доћи, доспети, пристати на одређено место;
- 3. узнатредовати (у стицању звања, положаја, угледа, у развоју и др.);
- 4. задесити (невоља, несрећа, зло и сл.);
- 5. стасати, дозрети;
- 6. имати времена, успети, моћи учинити нешто у право време.

Поред сваке реченице напиши број који се налази испред одговарајућег значења речи *стићи*:

а) Миона је стигла из чаршије тек у подне. _____

б) Намучио се док је стигао прву групу тркача. _____

в) Стигао је да научи све неправилне глаголе. _____

г) И Јанко је стигао за женидбу, причају људи. _____

Поред сваке реченице напиши слово које се налази испред значења које у тој реченици има глагол *ићи*.

- 1. Пожури, иде аутобус! _____ а) ходати
- 2. На море идем авионом. _____ б) улазити
- 3. Иди брже да не закасниш. _____ в) долазити
- 4. Са улице се иде право у кућу. _____ г) путовати

Повежи израз из леве колоне са одговарајућим значењем из десне колоне.

- 1. разбити лед а) вредно се посветити послу
- 2. ухватити маглу б) прећи границу допуштеног
- 3. превршити меру в) савладати прве тешкоће
- 4. загрејати столицу г) побећи, нестати

Допуни реченице одговарајућом речи која је изостављена у изразу.

маковог, пиринчаног, иглама, мишју, мравињаку, лављу

а) Ако се неко сасвим повукао, прикрио, одустао од учешћа у збивањима, кажемо да се он сакрио у _____ рупу.

б) Ако се неко труди да буде неприметан, онда се он прави мањи од _____ зрна.

в) Ако је неко немиран, узрујан, узбуђен због нечега, каже се да он седи као на _____.

У реченицама су подвучени изрази. Повежи израз са његовим значењем тако што ћешпоред сваке реченице уписати слово испред значења које тај израз има. Једно значење јесувишно.

- 1. Питали смо га зашто је закаснио, а он је слегнуо раменима. _____
- 2. Чим је то изговорио, угризао се за језик и заћутао. _____
- 3. Севао је очима зато што га нико није слушао. _____

Значења израза:

- а) покајати се;
- б) плашити се;
- в) бити збуњен;
- г) љутити се.

Прочитај одломак из дела *Уметност и њена историја*.

Најзначајнија црта римске архитектуре јесте коришћење лукова. Овај је изум играо малу или никакву улогу у грчком градитељству, премда је, вероватно, био познат и грчким неимарима. Саставити лук од посебних, клинасто углављених каменова прилично је сложена вештина.

1. Реч *неимар* из текста значи:

- а) вајар;
- б) историчар;
- в) градитељ;
- г) састављач.

Заокружи слово испред тачног одговора.

2. Напиши реч која има исто значење као реч *црта* из прве реченице.

Упиши сугласнике *т* и *д* у следеће речи, водећи рачуна о правилном писању тих речи:

по __сетити, о __странити, супро __ставити, пре __поставка, о __шетати.

У наведене реченице упиши следеће речи, водећи рачуна о њиховом значењу:

на памет / напамет, шта више / штавише, један пут / једанпут.

- 1. а) Паде ми нешто занимљиво _____.
- б) Знам _____ све песме са тог ЦД-а.
- 2. а) Он је, _____, одавно чуо ту песму!
- б) Чућеш ту песму, _____ о њој да ти кажем!
- 3. а) Живела _____ многобројна породица у великој кући.
- б) Знао сам _____ до обале, за други нисам раније чуо.

Прочитај наведене реченице и утврди њихов редослед тако што ћеш на линију испред сваке реченице уписати број 1, 2 или 3.

_____ Након две велике поплаве које су уништиле скоро целокупан биљни фонд, ова башта је премештена на данашњу локацију, на имање које је краљ Милан Обреновић наследио од свог деде Јеврема, по коме и данашња башта носи име Јевремовац.

_____ Непуне три године после преласка на нову локацију, у ботаничкој башти је подигнута

прва стаклена башта, која је тада представљала једну од највећих и најлепших стаклених башта у овом делу Европе.

_____ На предлог Јосифа Панчића, одлуком Министарства просвете Краљевине Србије, основана је Краљевска ботаничка башта у Београду као прва ботаничка башта у Србији, поред обале Дунава на Дорћолу.

Напиши следеће речи писаним словима ћирилице.

Издавачко предузеће „Грађевинска књига“

Краткометражни филм

Удружење грађана „Здрав живот“

„Књига о дунгли“
